

Austrian Research Centre for Forests

Serving Forest & People

Research - Monitoring - Training

Rod *Phytophthora* jako nebezpečí pro okrasné dřeviny

Thomas L. Cech, Tomas Majek

Federal Research Centre for Forests, Natural Hazards and Landscape (BFW), Seckendorff-Gudent-
Weg 8, 1130 Vienna, Austria

Mendelova Univerzita v Brně

Phytophthora

Jméno

Phytophthora

Z řeckého *Phytón* = *rostlina*+ *phthorá* = *zhouba*

Vztahy

Phytophthora nepatří mezi houby!

Vztahy

Podříše

Stramenopiles nebo *Chromista*

(*Stramen*=vlákna and *pilus*=vlas)

Skupina organismů s pohyblivými sporama a dvěma rozdílnými bičíky e

Stramenopila (Chromista)

- řasy
- některé „hlenky“
- Chytridiomycety (například *Batrachochytrium dendrobatidis*, patogen skupiny amphibia)
- *Peronosporomycetes* (=Oomycetes)
  - Vodní plísně (*Saprolegniales*, například račí mor)
  - *Peronosporales*
    - Perenospora
    - *Phytophthora*, *Pythium*

Počet druhů rodu *Phytophthora*

1876 *P. infestans* DeBary

1996 zhruba 54 (Erwin & Ribeiro)

2014 zhruba 140 (Brasier)

Důvod zvyšujícího se počtu druhů:

- Zlepšující se technologie identifikace
- Obchod s rostlinnými druhy

slabé hybridizační bariéry v rámci rodu *Phytophthora* – nebezpečí hybridizace při kontaktu různých druhů v umělém prostředí (školky)

Historie

Hladomor v Irsku

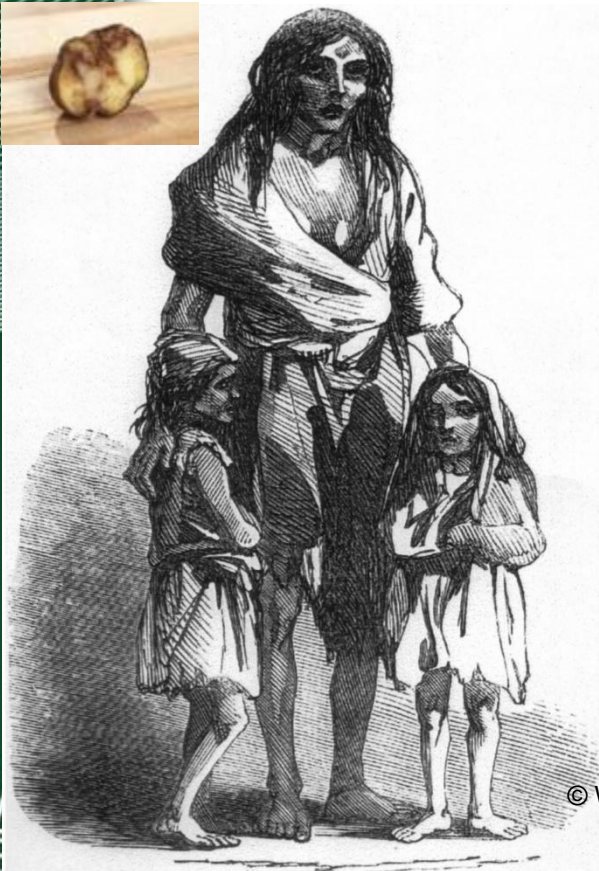
1845 až 1846: **Plíseň bramborová v Irsku**

Příčina: (*Phytophthora infestans*)

1. Monokultury brambor
2. Několik deštivých let s následujícími sopečnými erupcemi

Následky: totální zničení sklizně,
Okolo 100.000 obětí (hladomor),
Okolo 100.000 emigrantů do USA

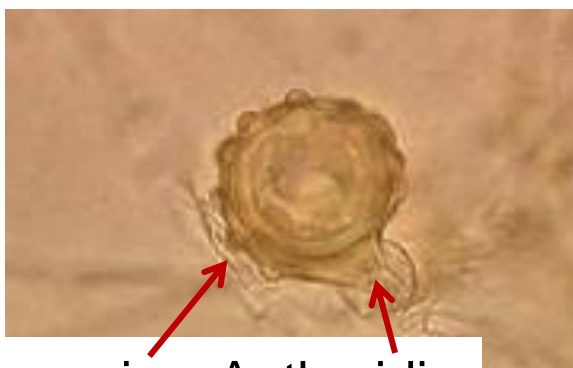
Phytophthora-kontroly:
už v roce 1880! – Bordeaux-Mixture

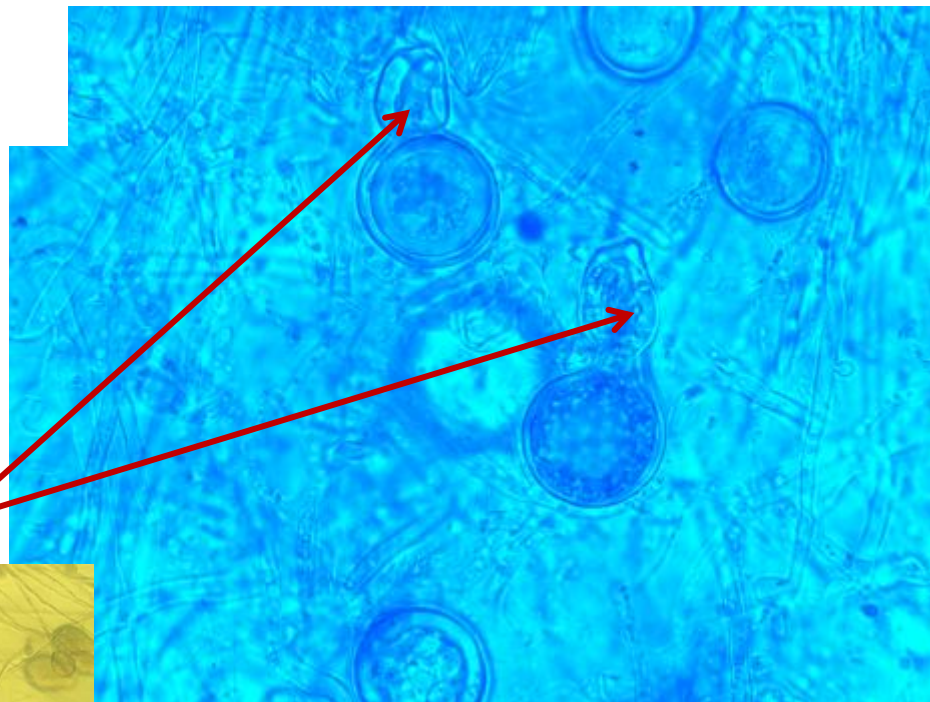

Phytophthora – biologie, patologie

Pohlavní stadia:

Oogonia a Antheridia

Spící spory (Chlamydozozozpory)

Sporangia

Vývoj zoospor

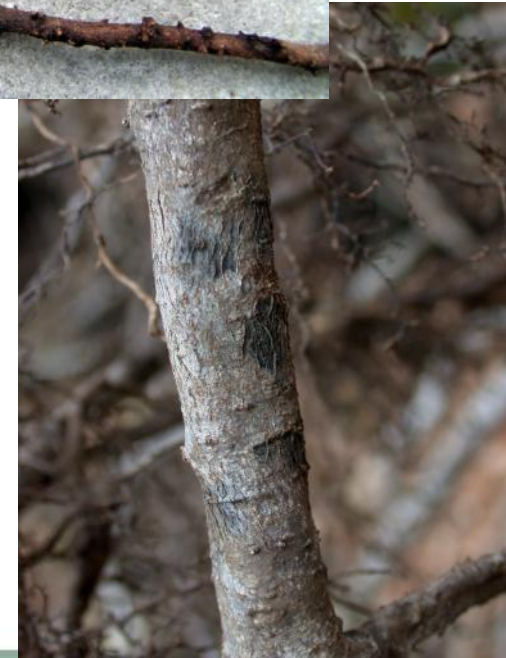
Listy, jehlice, letorosty

Korní leze na kmeni a větvích

Kořeny, půda

©Th.Jung

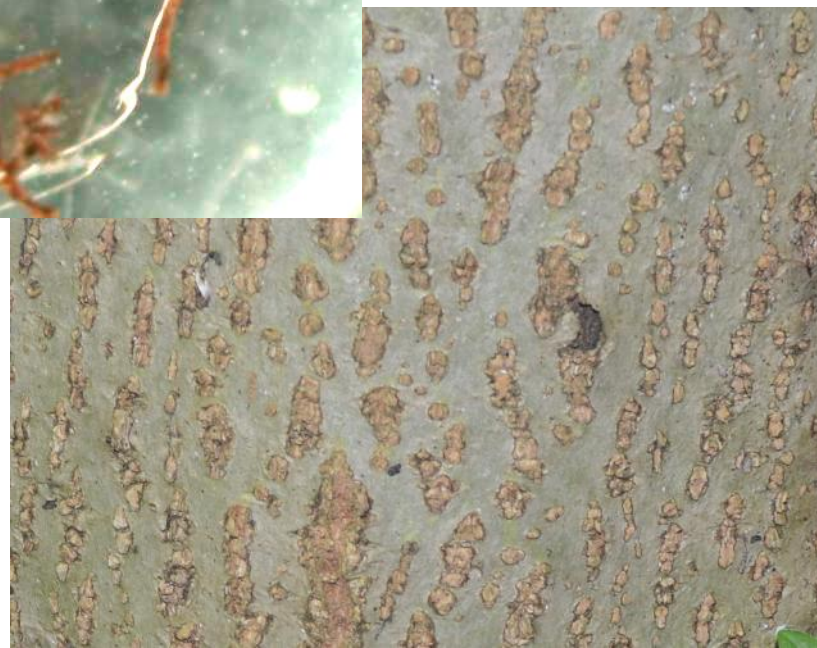
Infekce zoosporami

Všechny rostlinné orgány:

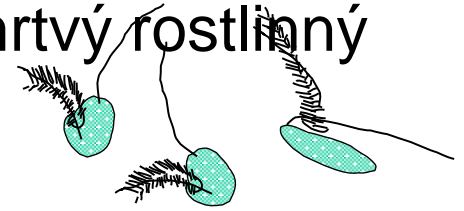
Kořeny

Kmen

Listy/jehlice

Phytophthora **není schopná** kolonizovat mrtvý rostlinný materiál!!

Phytophthora napadá převážně zdravá a vitální rostlinná pletiva!

.... Umělá inokulace je velmi jednoduchá!

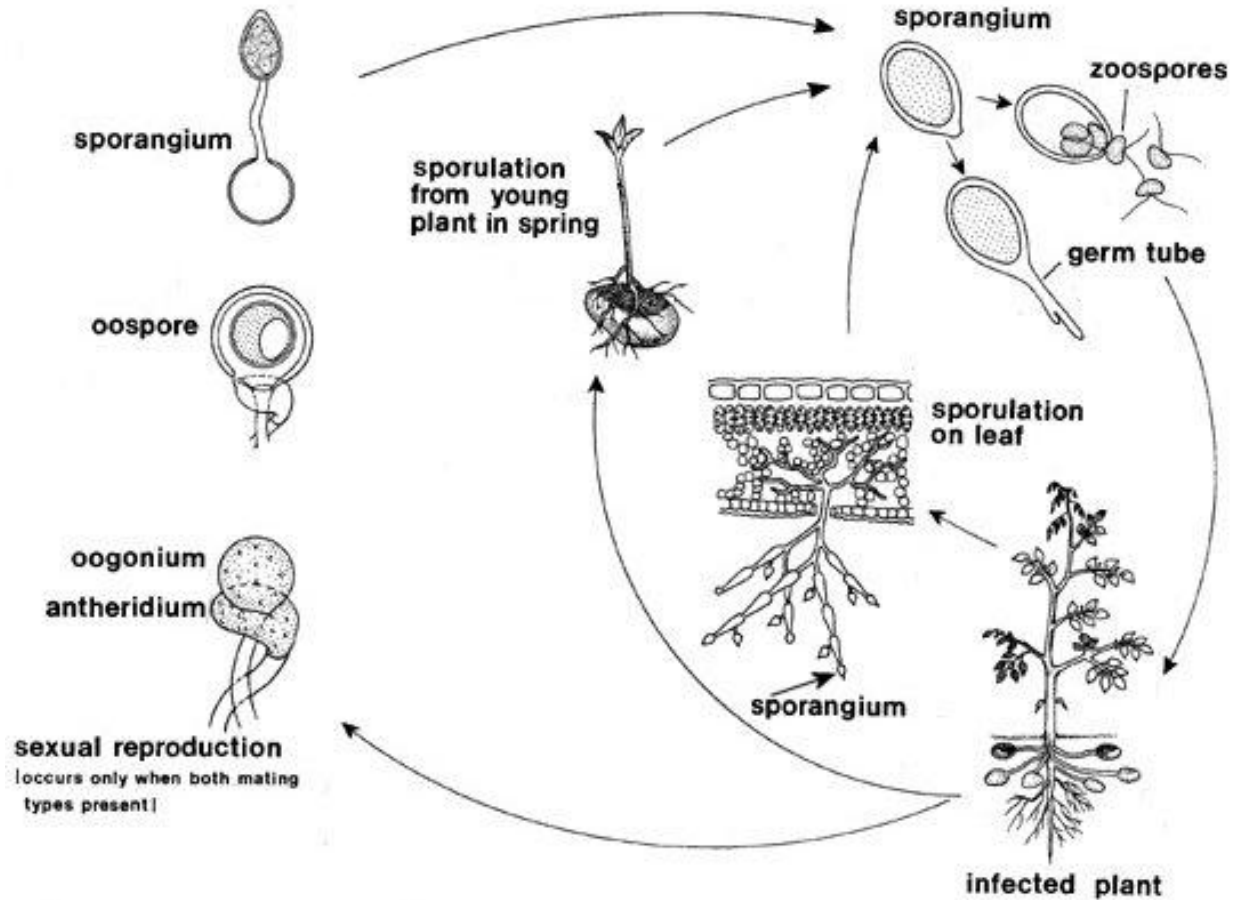
Životní cyklus rodu *Phytophthora*

- Mycelium
- Chlamydospory
- Oospory
- Oogonia
- Antheridia
- Zoosporangia
- Zoospory

Bohužel také

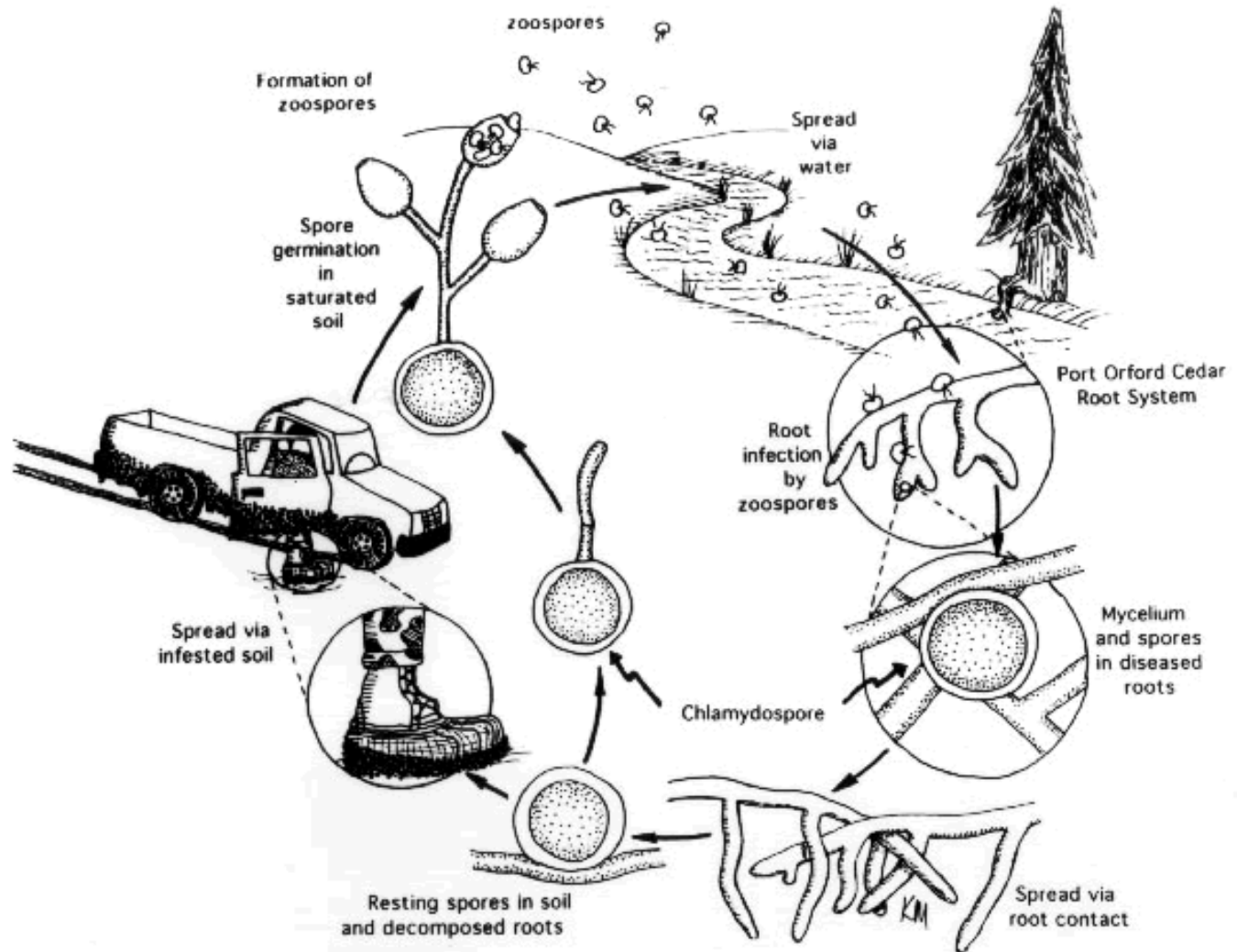
....

This is a simplified disease cycle for late blight of potato.

© Wikipedia

Phytophthora lateralis – životní cyklus

©Wikipedia

Výběr hostitelů a jejich patogenů rodu *Phytophthora*

Citrus: *P. parasitica*, *P. citrophthora* ... a další

Quercus: *P. cinnamomi*, *P. quercina*, *P. ramorum*

Castanea: *P. cinnamomi*, *P. cambivora*

Chamaecyparis, Thuja: *P. lateralis*, Severní Amerika, Evropa

Austrocedrus: *P. austrocedrae*

Juniperus: *P. austrocedrae*, Evropa

Rhododendron: *P. ramorum*, *P. plurivora*

Fagus: *P. plurivora*, *P. cambivora*, *P. cactorum*, *P. ramorum*, *P. kernoviae*

Alnus: *P. alni*, *P. plurivora* a další

Aesculus: *P. ramorum*, *P. plurivora*, *P. cactorum*, *P. cambivora*

Symptomy druhů rodu *Phytophthora* u Evropských dřevin

Hniloby semenáčků, padání semenáčků
vadnutí listů
vadnutí koruny
chřadnutí letorostů

**symptomy stresu v koruně
leze na kmenech a
větvích, nekrózy,
hniloba kořenů**

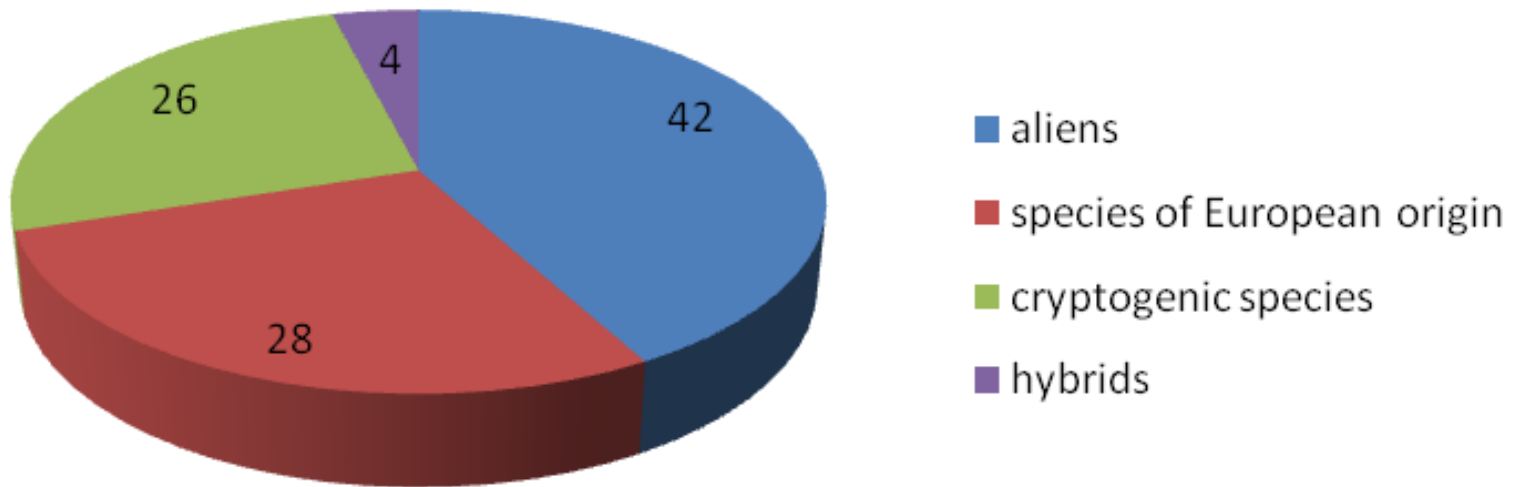

Phytophthora – hniloba kořenů

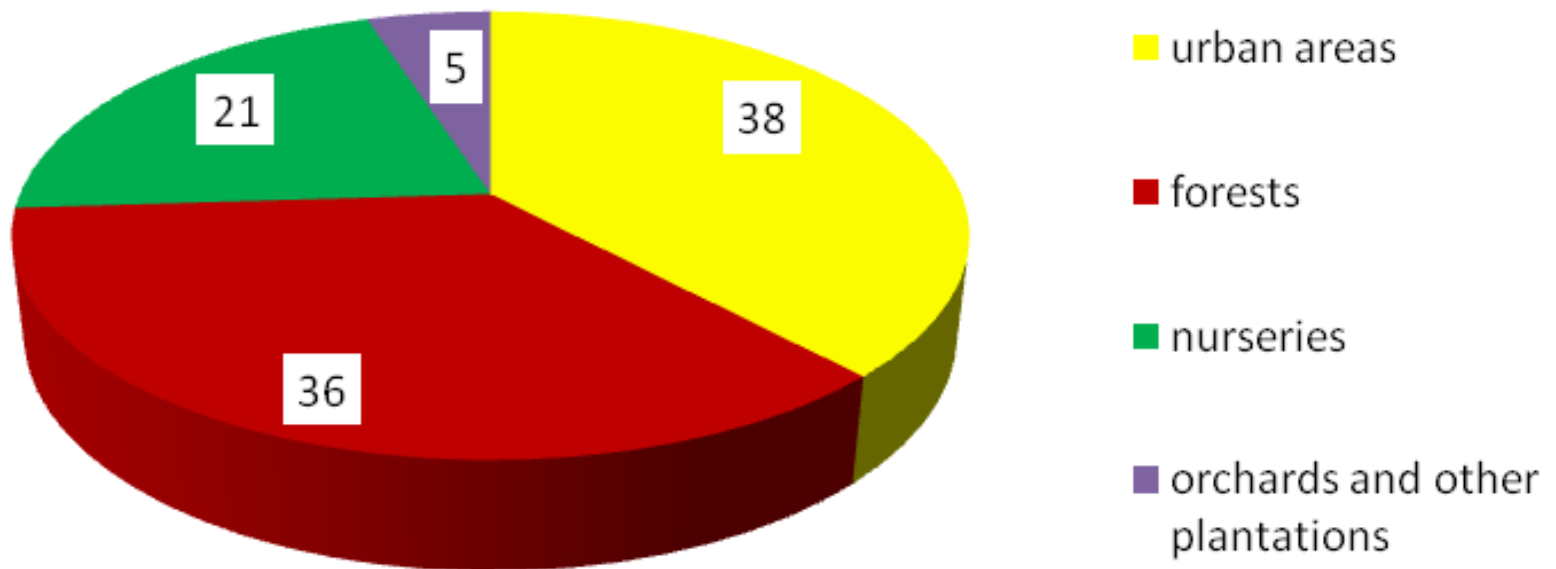
Původ invazivních patogenů

Invasive Forest pathogens in Europe since 1800 (Santini et al. 2012) %

Ohrožené ekosystémy

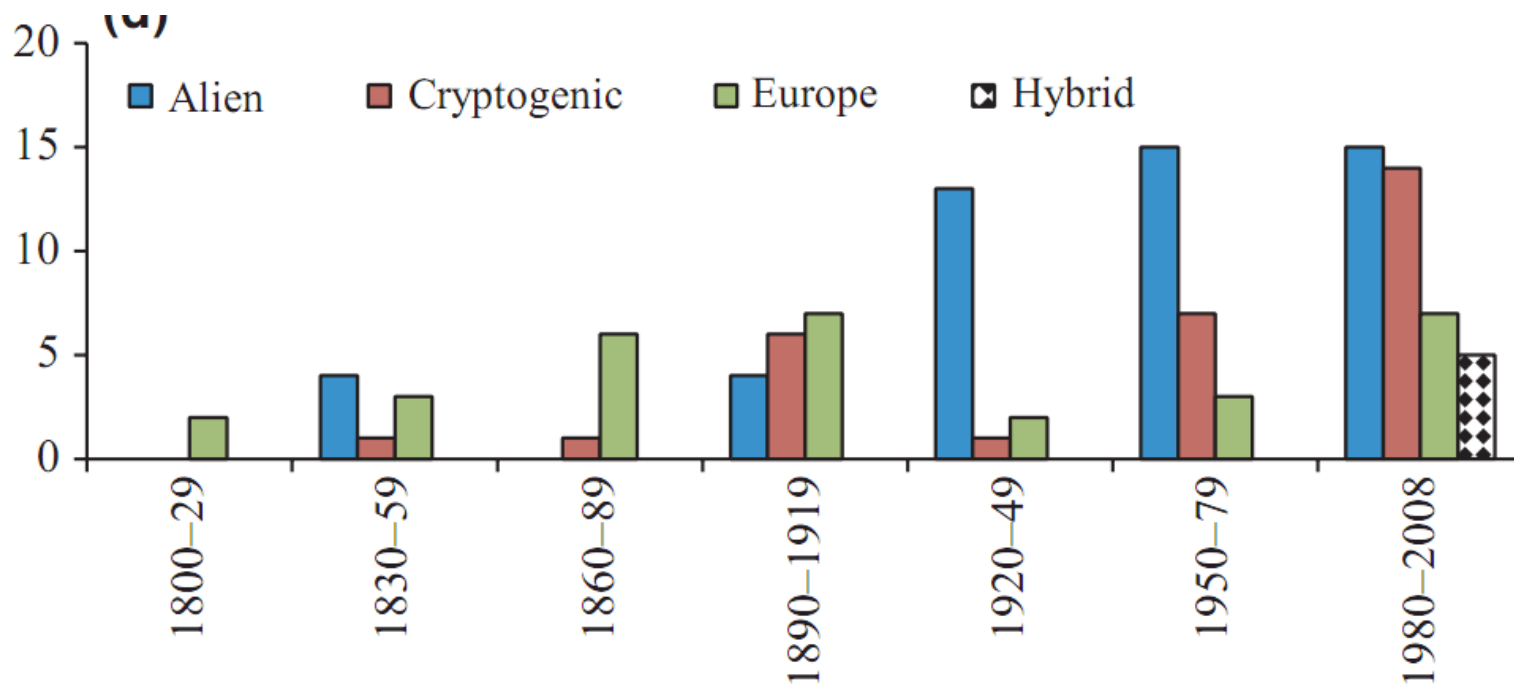
Invasive Forest pathogens since 1800, affected ecosystems (Europe) %

Santini et al.2012

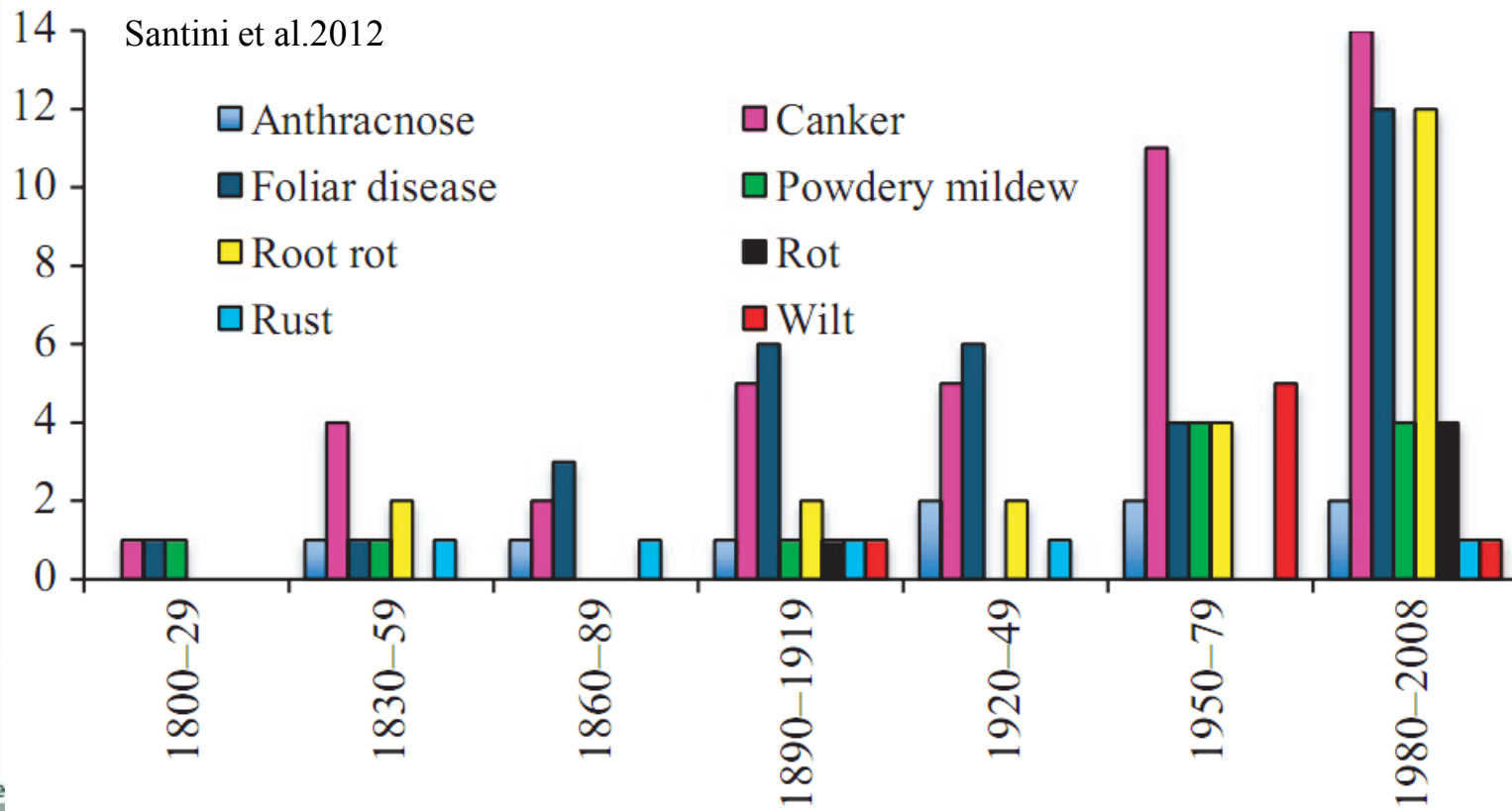
Hybridizace jako zdroj „nových“ patogenů

Santini et al.2012

Kategorie dopadu (rostlinné orgány)

Rakoviny a hniloby kořenů- nejvyšší nárůst

Phytophthora cinnamomi

patogen více než 1000 rostlinných druhů,
způsobuje i smrt hostitele, zařazen mezi 100
nejvíce invazivních druhů celosvětově..

školky, sady, rezervace, hospodářské lesy,
plantáže vánočních stromků...

© Wikipedia

Dopad

Hynutí, zvláště u stromů po přechozím stresu přísušky

Duh ohrožující celý ekosystém:

Úhyn celých druhů stromů, keřů, dokonce i bylin v podrostu

Ztráta biodiversity a poškození celého procesu vývoje ekosystému, spouštějící faktor pro mnoho sekundárních patogenů (na příklad podkorní hmyz, choroby listů atd.)

Původ – JV Asie, Oceánie, Papua-Nová Guinea?
Prvně zaznamenáno nejspíše zhruba před 200 lety v
severní Americe jako „náhlá smrt“ nepůvodních druhů
dřevin

První popis

Skořicovník na Sumatře, 1922

USA

1930, Rhododendron;

Evropa

Francie, Španělsko, Itálie a Portugalsko:
Hynutí stálezelených dubů, jedlých kaštanů

Mount Dale, Západní-Austrálie

© Photographs by Gngarra, commons.wikimedia.org

Disease Risk Area Access By Permit Only

Dieback fungus is killing our native plants.

Soil and plants in this area are threatened by this disease.

Vehicles and horses can pick up infected soil and spread dieback.

Help stop the rot. Contact CALM for more information and permits.

© wikipedia.org

© wikipedia.org – chřadnutí více než >282,000 ha druhu *Eucalyptus marginata* (Jarrah) v Západní Austrálii kolem roku 1970

Kaštanovník ve Viterbo, Itálie 2010

Phytophthora cinnamomi

Itálie, předhůří Alp, Červen 2014 *Castanea sativa*

Phytophthora cambivora byla zcela nahrazena
uhem *P. cinnamomi*

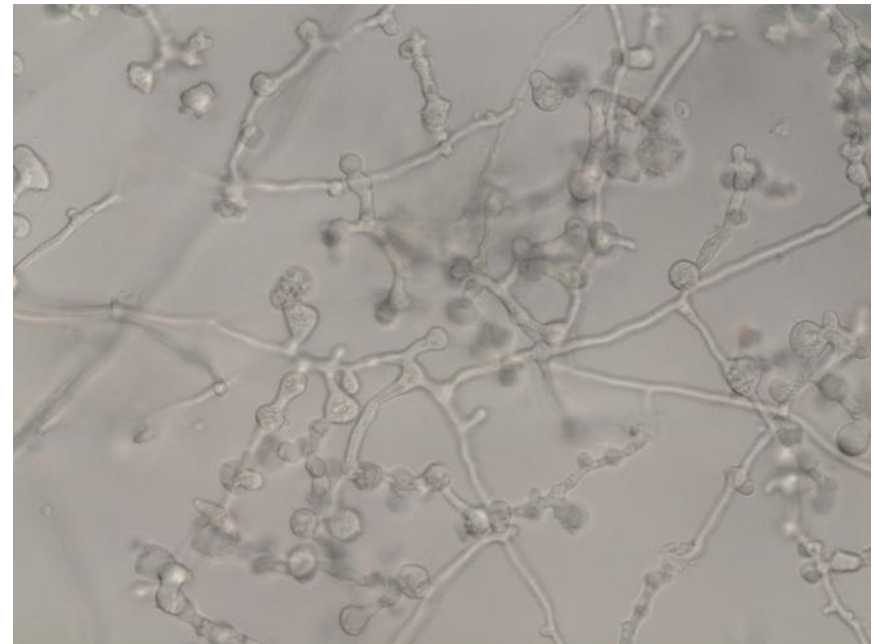

v Rakousku 2015 - sad
a

Chlamydo-spory

Spící spory– přežívají až **6 let** v poškozených tkáních a půdě.

Infekce: Minimum 15° C , Optimum 20° C
Růst: Minimum 5-6° C, Optimum 24 až 28° C,
Maximum 32 až 34° C

Málo odolné vůči mrazu

DAISY (Delivering Alien invasive Species Inventories in Europe 2006): “Klimatický model předpovídající vývoj patogenů”

Šíření

Rostlinný materiál (bez symptomů!!), infikovaný
semenný materiál, tekoucí voda (řeky),
kontaminovaná voda (závlaha), contaminated
lesní mechanizace (harvestory, pily.), auta,
přívalové srážky se zeminou...

Nepřenáší se větrem (- ne “opadavé”
Sporangia)

Chřadnutí kaštanu

Bakteriální onemocnění *Pseudomonas syringae* pv. *aesculi* a také druhy rodu *Phytophthora*

Další patogeny, např. rod *Verticillium* stejně jako kořenové hniloby a klíněnka jírovcová (*Cameraria ohridella*)

problém: podobné symptomy a bohužel, často obě nemoci dohromady:

Přesná diagnostika nutná!

Molekulární diagnostika pro *Pseudomonas*: vzorky z kmene

Klasická nebo molekulární diagnostika pro rod *Phytophthora*: vzorky z kmene a půdy

Pseudomonas syringae pv *aesculi*

Phytophthora cactorum a *cambivora*

Porovnání symptomů

Pseudomonas syringae pv. *aesculi* a *Phytophthora*

Pseudomonas

Převážně starší stromy

Občas bez symptomů v koruně

Jednostranné odumírání větví,
chřadnutí koruny

Mízotok na kmeni:
Na nižší části kmene
Občas na bázi kmene

Korní nekrózy:
Oranžovo-červené
zonální
Většinou mimo kambium

Praskliny v kůře

Phytophthora

Všechny věkové stadia

Řídnutí koruny

Žloutnoucí, menší listy

Mízotok na kmeni:
Většinou na bázi kmene
Občas i výše, limitovaně

Korní nekrózy:
Oranžovo-červené, hnědé
Bez zónování, kraj vodnatý
Většinou v kambiu

Praskliny v kůře

Vývoj choroby

Pseudomonas syringae pv. *aesculi* a *Phytophthora*-species

Pseudomonas

Chřadnutí probíhá téměř výlučně během jednoho roku

Phytophthora

Chřadnutí během několika sezón, často chronický problém

Photo: A. Vettrai and A. Vannini

Strategie boje

Prevence

Pseudomonas

Rostlinný materiál z
testovaných školek

Phytophthora

Rostlinný materiál z
testovaných školek
Analýza zeminy na
rod *Phytophthora*
Před sadbou

Léčba

Pseudomonas

Bakteriofágní viry
(v testování)
phosphite ?

Phytophthora

phosphite ?

Phytophthora ramorum – příklad potenciálních hostitelů

Hlavní hostitelé - *Phytophthora ramorum*

Rhododendron

Viburnum

Gaultheria

Larix

Quercus rubra

Quercus cerris

Quercus ilex

Fagus sylvatica

Castanea sativa

Aesculus hippocastanum

Pseudotsuga douglasii (Velká Británie - semenáčky)

Picea sitchensis

Vaccinium sp.: (Velká Británie)

© Halvor Solheim, Norway

Phytophthora ramorum – Chřadnutí Japonského modřínu ve Velké Británii

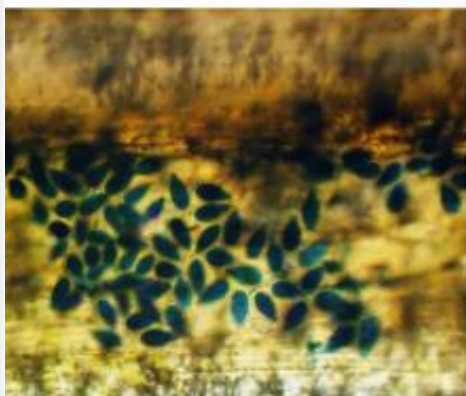
Damage across a block of mature *L. kaempferi*, Somerset, 0

Figure 2: Crown dieback and mortality of mature *L. kaempferi*, Cornwall, September 2009

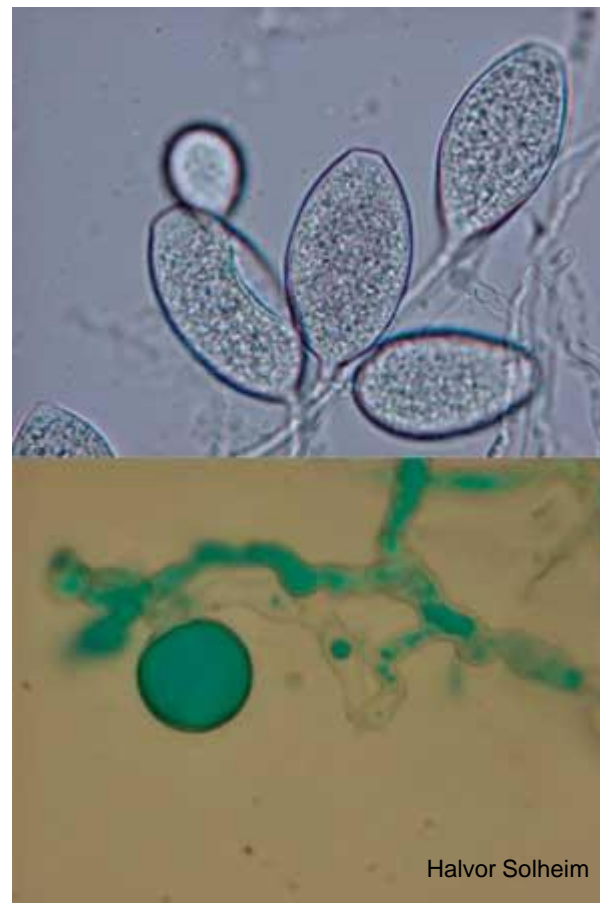

Figure 3: Purple to black lesions on naturally infected needles, Cornwall, September 2009

© Cl. Brasier & J. Webber 2010:
Sudden Larch Death Nature, Vol 466,
824, 825

- Poprvé popsána v roce 2001 na rodech *Rhododendron* and *Viburnum*
- V roce 2002 spojena s fenoménem „sudden oak death“
  - Krvácející rakoviny– *Fageaceae*, *Viburnum*
  - Odumírání letorostů– *Rhododendron*, *Syringa*
  - Vadnutí asimilačních orgánů– *Rhododendron*, *Taxus*, *Abies*
- Po Evropě se šíří především s rodem *Rhododendron*

Halvor Solheim

2 Phytophthora na *Cupressaceae* nově v Evropě

Phytophthora austrocedrae

Jižní Amerika (Argentina, Chile) na *Austrocedrus chilensis* od roku 1940 (mal del ciprés, MDC, chřadnutí cypřiše)

Objeveno a popsáno v roce 2007!

Evropa

UK: První nález 2011 v parku na *Chamaecyparis nootkatensis* a *lawsoniana*. V lesním prostředí 2012 na *Juniperus communis*. V současnosti závažný problém na rodu *Juniperus* ve Velké Británii.

Německo: 2001 *Juniperus horizontalis* „*glauca*“ ve školce, 2013 potvrzeno jako *P.austrocedrae*.

Austrocedrus

Argentina
2014

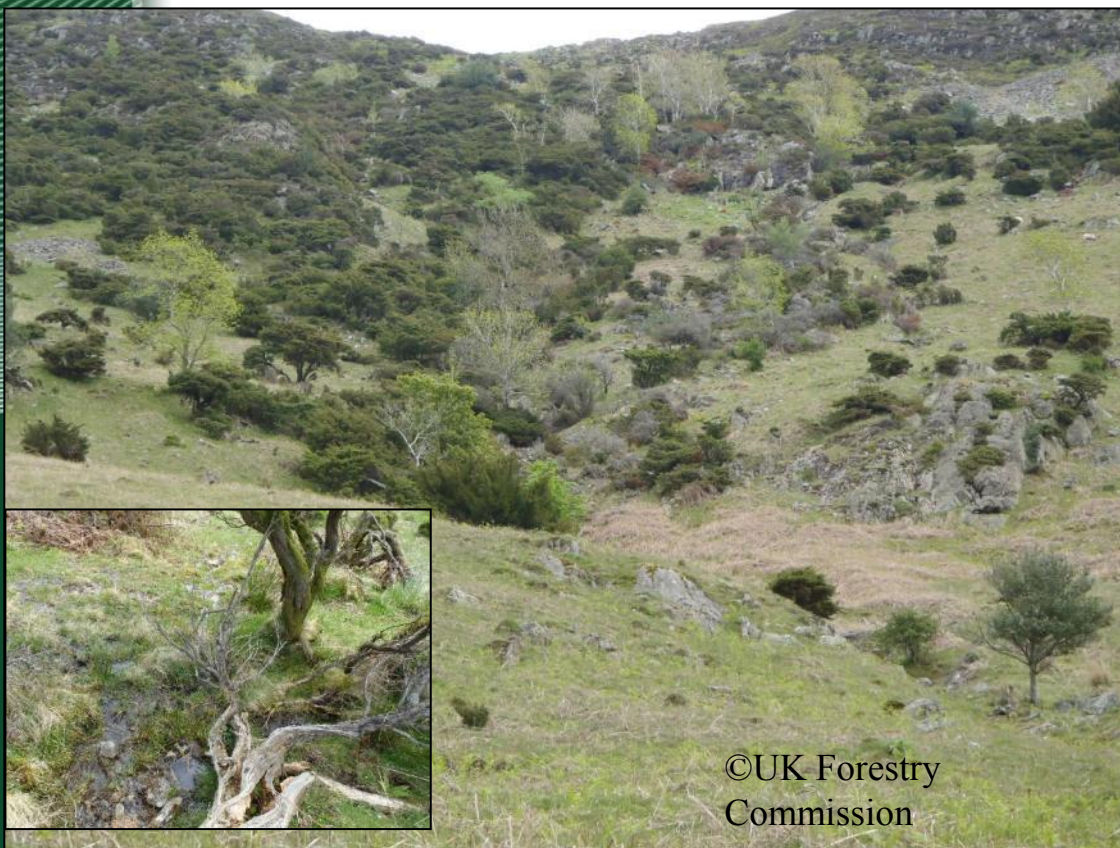
Chřadnutí jalovce v severní Anglii

©UK Forestry
Commission

P. austrocedrae v Anglii

DNA druhu *P. austrocedrae*
izolována z půdy
.....a bobulí!

01/07/2016

©Fotos: Green, S., Hendry, S.J., MacAskill, G.A., Laue, B.E., Steele, H. 2012. Dieback and mortality of *Juniperus communis* in Britain associated with *Phytophthora austrocedrae*. New Disease Reports 26, 2.

Phytophthora lateralis

Celosvětově nejfatálnější onemocnění rodu *Chamaecyparis* spp.

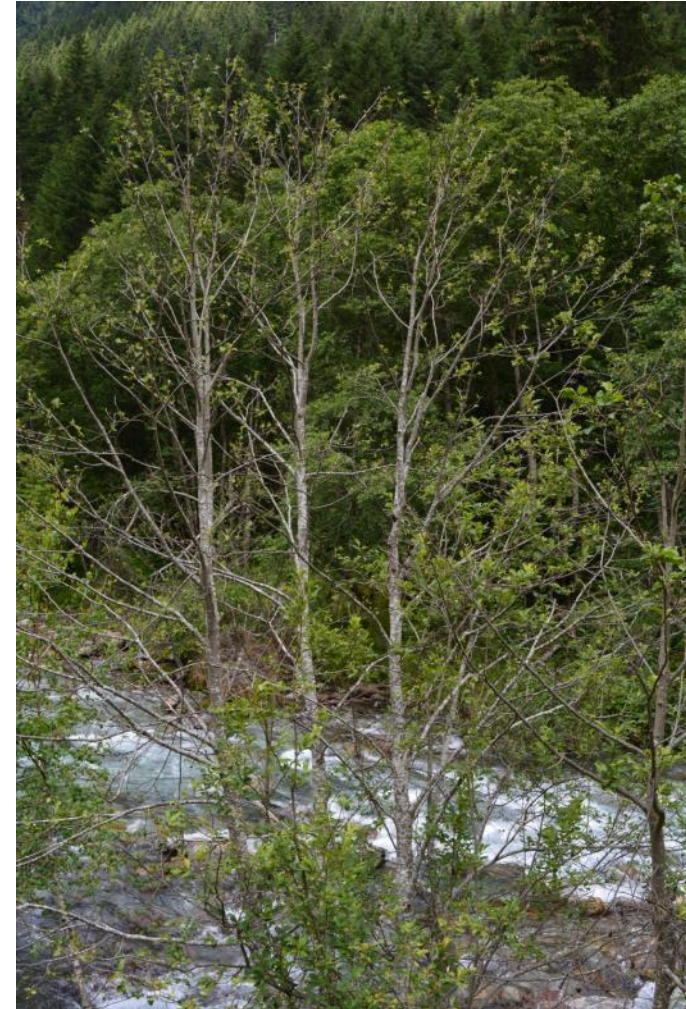

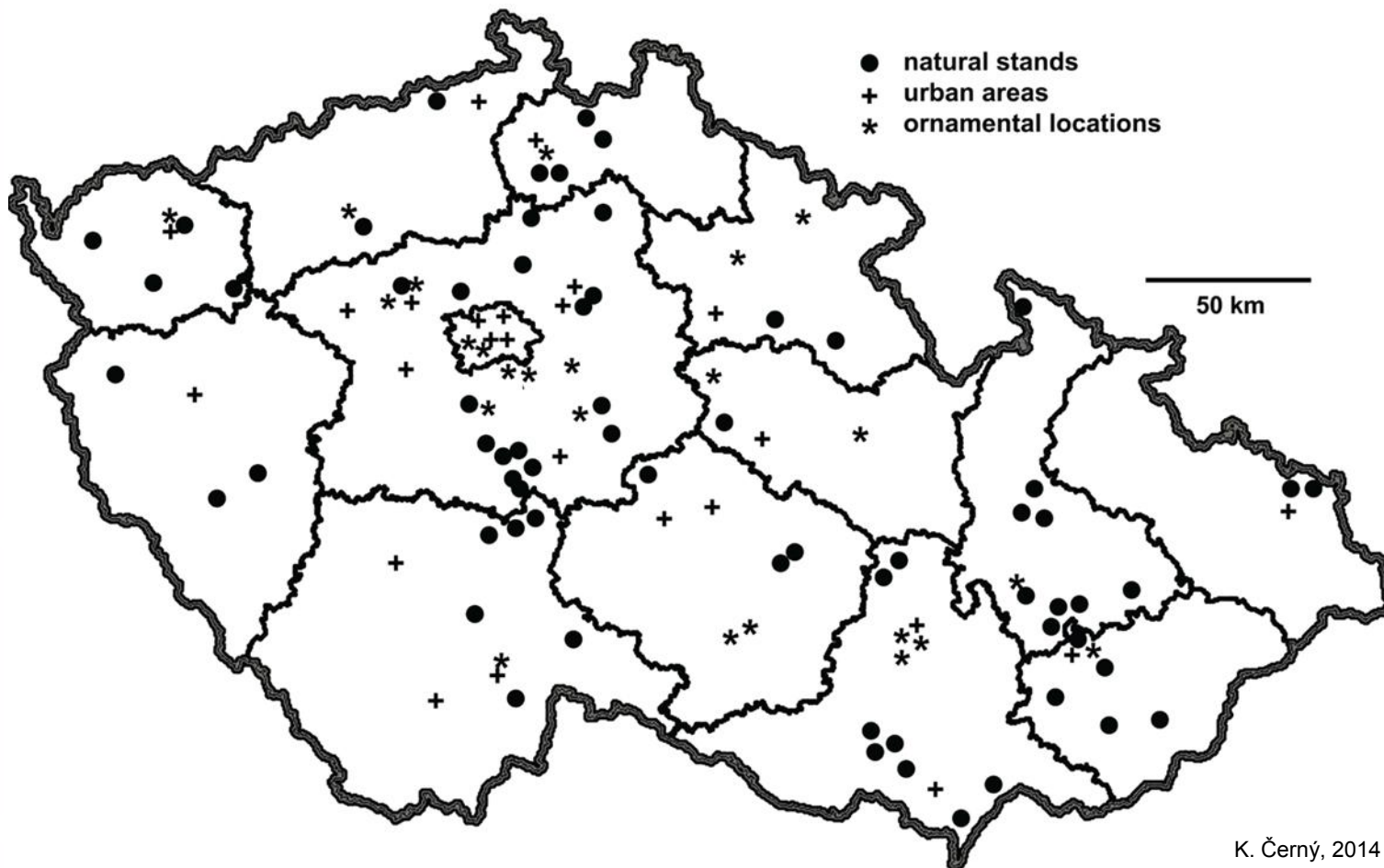
Phytophthora lateralis ve Walesu, Anglie 2012

Chřadnutí olše

Phytophthora alni v České republice

K. Černý, 2014

Chřadnutí koruny buku – *Phytophthora cambivora*

Phytophthora- na javorech

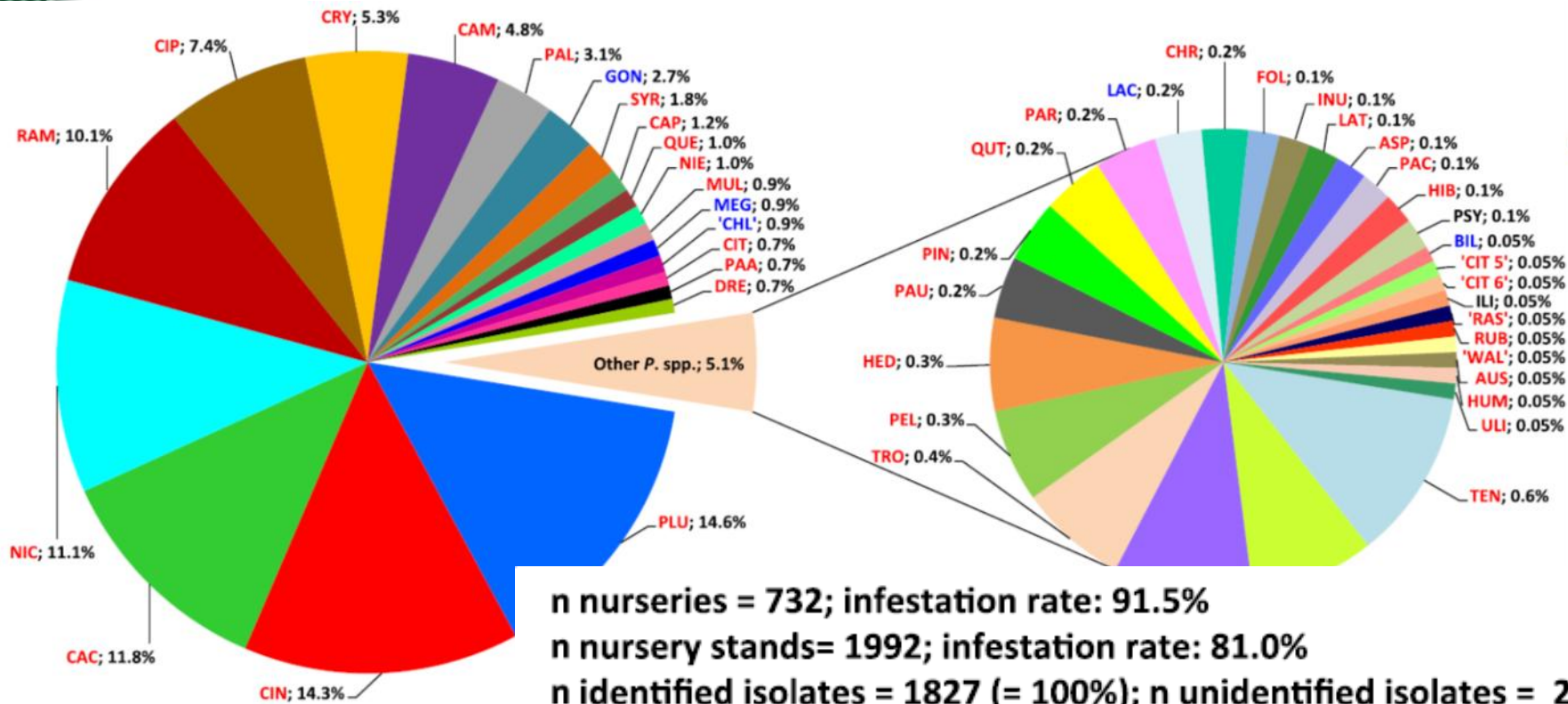
Phytophthora plurivora

Lesní školky jako potenciální zdroj nákazy rodem *Phytophthora**

*(Jung et al. 2015, Forest Pathology, online-Version)

732 evropských školek
1992 stanovišť
18 evropských států

n nurseries = 732; infestation rate: 91.5%

n nursery stands = 1992; infestation rate: 81.0%

n identified isolates = 1827 (= 100%); n unidentified isolates = 249

49 *Phytophthora* taxa; 41 alien, 3 native, 5 cryptic taxa

Widespread *Phytophthora* infestations in European nurseries put forest, semi-natural and horticultural ecosystems at high risk of *Phytophthora* diseases

T. Jung^{1,2,38}, L. Orlikowski³, B. Henricot⁴, P. Abad-Campos⁵, A. G. Aday⁶, O. Aguin Casal⁷, J. Bakonyi⁸, S. O. Cacciola⁹, T. Cech¹⁰, D. Chavarriaga¹¹, T. Corcobado¹², A. Cravador¹, T. Decourcelle¹³, G. Denton⁵, S. Diamandis¹⁴, H. T. Doğmuş-Lehtijärvi⁷, A. Franceschini¹⁵, B. Ginetti¹⁶, M. Glavendekić¹⁷, J. Hantula¹⁸, G. Hartmann¹⁹, M. Herrero²⁰, D. Ivic²¹, M. Horta Jung¹, A. Lilja¹⁸, N. Keca¹⁷, V. Kramarets²², A. Lyubenova²³, H. Machado²⁴, G. Magnano di San Lio⁹, P. J. Mansilla Vázquez⁷, B. Marçais²⁵, I. Matsiakh²², I. Milenkovic¹⁷, S. Moricca¹⁶, Z. Á. Nagy⁸, J. Nechwatal²⁶, C. Olsson²⁷, T. Oszako²⁸, A. Pane⁹, E. J. Paplomatas²⁹, C. Pintos Varela⁷, S. Prospero³⁰, C. Rial Martínez⁷, D. Rigling³⁰, C. Robin¹³, A. Rytönen¹⁸, M. E. Sánchez³¹, B. Scanu¹⁵, A. Schlenzig³², J. Schumacher³³, S. Slavov²³, A. Solla¹², E. Sousa²⁴, J. Stenlid²⁷, V. Talgø²⁰, Z. Tomic²¹, P. Tsopelas³⁴, A. Vannini³⁵, A. M. Vettraino³⁵, M. Wenneker³⁶, S. Woodward¹¹ and A. Pérez-Sierra³⁷

Strategie

- Preventivně nakupovat pouze *Phytophthora*-free rostlinný materiál
- Opakovaná kontrola sadebního materiálu
- Více rutinních kontrol ohledně potenciálních symptomů
- Vyhnout se introdukci půdního materiálu
- Desinfekce nástrojů, oblečení
- Ošetření pouze i jednotlivých stromů (Potassium phosphite - Fosforitan)
- Chemické ošetření sadebního materiálu: nedoporučeno, řeší pouze symptomy a zvětšuje rezistenci patogena

Mechanismu šíření rodu *Phytophthora*

Potvrzeno:

oblečení

psi

jízdní kola

nástroje

harvestory, lesní mechanizace

outdoorové vybavení

vítr

děšť

sadební materiál

Kalium-phosphite-injekce
(fosforitan draselný)

Photo: USDA Forest Service

desinfekce

Opatření - Phytophthora

Krytokořenné sazenice,
nad úrovní půdy,
Tepelně ošetřený substrát
(60C)

Natírání kmene - phosphite

Rizika a prognózy

- Vysoké riziko kvůli tendenci rodu *Phytophthora* vytvářet hybridy a přizpůsobovat se tak hostitelskému spektru a prostředí
- Významné riziko ve speciálních režimech (například plantáže vánočních stromků)
- Zvyšující se dopad na přírodní ekosystémy vlivem obchodu se sadebním materiálem bez doporučených karanténních opatření
- Zdomácnění druhů rodu *Phytophthora* z tropických a subtropických zemí ve střední Evropě díky změně klimatu (*P. cinnamomi* !)

Děkuji za pozornost !